

Protocol medicatie

Dit protocol is bedoeld voor medewerkers van **Horizon** die te maken hebben met het beheren en beschikbaar stellen van medicatie aan jeugdigen die verblijven bij en/of onderwijs krijgen van **Horizon**. Het protocol is richtinggevend voor alle handelingen hieromtrent.

Met het beheren en beschikbaar stellen van medicatie moet zeer zorgvuldig worden omgegaan, want vaak is er sprake van psychofarmaca, gedragregulerende medicatie. Psychofarmaca zijn een belangrijk onderdeel van de behandeling van de jeugdige. Bij onjuist beheren en beschikbaar stellen van medicatie kan dit ernstige gevolgen hebben voor de behandeling en de gezondheid van de jeugdige.

Het doel van dit protocol is de veiligheid en kwaliteit rondom medicatie te waarborgen. Met het beheren van medicatie wordt het veilig en zorgvuldig bewaren, verwerken en bestellen van medicatie bedoeld. Met het beschikbaar stellen van medicatie wordt het op een juiste manier verstrekken van de medicatie aan de jeugdige bedoeld.

Algemene voorwaarden rondom medicatie

- Bij dit protocol horen de '**Medicatie Informatiebundel**' voor specifieke achtergrondinformatie over medicatie en de veel voorkomende medicatie bij de jeugdigen en de '**Medicatie 5 x juist lijst**'.
- Medewerkers en pleegouders die medicatie beheren en beschikbaar stellen dienen van deze protocollen op de hoogte te zijn en hiernaar te handelen.
- Tijdens het inwerken van nieuwe medewerkers is medicatiebeheer en – beschikbaar stellen een verplicht onderwerp.
- Minimaal jaarlijks is er op zorglocaties aandacht voor het onderwerp medicatie, bijvoorbeeld in de vorm van een klinische les verzorgd door een arts, verpleegkundige of apotheker.
- Medewerkers en pleegouders zijn zelf verantwoordelijk om goed geïnformeerd te zijn over de medicatiewerking en daar actief naar te vragen bij ouders, groep of verpleegkundige.
- Ter aanvulling op dit protocol kunnen locatie gebonden afspraken worden gemaakt. De medewerker moet hier naar informeren en de locatie moet actief de medewerkers op de hoogte brengen van aanvullende afspraken.
- Medicatie is onderdeel van het behandelplan binnen de jeugdzorg. Daarom wordt niet apart toestemming gevraagd voor het beschikbaar stellen van medicatie binnen jeugdzorg.
- De afdelingscoördinator/schoolleider bewaart de aftekenlijsten twee jaar in een afgesloten kast.
- Klasse-assistenten mogen onder verantwoordelijkheid van leerkrachten medicatie beschikbaar stellen.
- Stagiaries mogen in geen enkele situatie zelfstandig medicatie verstrekken, zij vallen ten alle tijden onder de verantwoording van hun begeleider op dat moment.

Inhoud

Pleegouders.....	2
Pedagogisch medewerkers & afdelingscoördinatoren (zorg).....	3
Leerkrachten & schoolleiders	5
Gezinshuisouders	6

Pleegouders

Pleegouders stellen medicatie beschikbaar maar hoeven niet af te tekenen, omdat zo veel mogelijk wordt aangesloten bij 'normale' opvoedingssituaties. Bij het gebruik van psychofarmaca spelen zij een observerende rol in het effect op het gedrag van een jeugdige. Bij overige medicatie is observatie ook essentieel o.a. gericht op bijwerkingen.

Afspraken vooraf

- Controleer bij iedere nieuwe plaatsing of er sprake is van medicijngebruik.
- Maak per jeugdige afspraken over:
 - het beheer van de medicatie: in eigen beheer of in beheer van pleegouders.
 - inname van medicatie en controlemomenten.
 - observaties.
 - voorraad medicatie (niet te weinig, niet te veel)
 - meegeven van medicatie naar bijvoorbeeld pleegzorgkampen of bezoek aan ouders.
- Houd bij het maken van de afspraken o.a. rekening met de (mentale) leeftijd van de jeugdige.
- Pleegzorgwerker: Leg alle afspraken vast in het dossier: soort medicatie, tijdstip inname, dosering en alle aanvullende afspraken.

Bestellen van medicatie

- Bestel nieuwe medicatie conform de gemaakte afspraken met ouders/verzorgers/voogd.
- Controleer de medicatie op: juiste medicatie, juiste hoeveelheid, juiste naam en houdbaarheid. Retourneer overtollige en/of verlopen medicatie aan de apotheek

Bewaren van medicatie

Bewaar medicatie conform de voorschriften van het betreffende medicijn (bijv. bij kamertemperatuur of in de koelkast) en op een vaste en afgesloten veilige plek.

Meegeven van medicatie

- Geef medicatie mee voor de periode van thuis zijn of op (pleegzorg)kamp + 2 extra dagen
- Informeer de ouders/kampleiding hoeveel medicatie is meegegeven
- Laat de jeugdige de doseerdozen of baxterrollen na verblijf thuis of op kamp weer meenemen.

Beschikbaar stellen van medicatie

- Zie er op toe dat de medicatie op de juiste wijze en in de juiste hoeveelheid wordt ingenomen, zie '[Medicatie 5 x juist lijst](#)', en volgens het voorschrift van arts of specialist.
- Overleg bij zelfzorgmedicatie en/of homeopathische middelen met de ouders. Lukt dit niet (bijvoorbeeld een kind met hoge koorts 's nachts en ouder is niet bereikbaar) informeer de ouders dan zo snel mogelijk.
- Overleg in geval van twijfel ook met de verantwoordelijke arts en/of apotheek, in verband met beoordeling van mogelijk schadelijke effecten.

Incidenten met medicatie

Voorbeelden van medicatie incidenten zijn: bij sommige medicatie meer dan een uur te vroeg of te laat geven, beschikbaar stellen van verkeerde medicatie of een verkeerde dosering, weigering van een jeugdige om medicatie in te nemen.

- Meld incidenten conform het [protocol incidenten](#) en informeer zo nodig de pleegzorgwerker, ouders of andere betrokkenen.

Pedagogisch medewerkers & afdelingscoördinatoren (zorg)

Voor pedagogisch medewerkers (PM-ers) is de e-learning Kinder- en jeugdmedicatie een verplicht onderdeel tijdens de inwerkperiode. Afdelingscoördinatoren zien erop toe dat deze binnen de eerste maand na indiensttreding is afgerond met een voldoende. Aanvullend dient iedere PM-er op de hoogte te zijn van de inhoud van de medicatie informatiebundel en de benodigde protocollen op de Kennisbank.

Afspraken vooraf

Binnen de zorglocaties is alle medicatie in het beheer van de locatie zelf en wordt de medicatie dagelijks door PM-ers verstrekt aan de jeugdigen.

- Controleer bij iedere nieuwe jeugdige of er sprake is van medicijngebruik.
- Maak tijdens de intake/bij opname met ouders/verzorgers/voogd afspraken over:
 - inname van medicatie
 - controlemomenten
 - voorzien in de voorraad medicatie
 - observaties
 - meegeven van medicatie naar bijvoorbeeld bezoek aan ouders.
- Leg alle afspraken vast in MoreCare4: soort medicatie, tijdstip inname, dosering en alle aanvullende afspraken.
- Bij aanwezigheid van een verpleegkundige op de zorglocatie zal deze altijd op de hoogte moeten worden gesteld van medicatiegebruik bij een jeugdige.

Bestellen van medicatie

- Bestel nieuwe medicatie conform de lokale werkafspraken. Bij aanwezigheid van een verpleegkundige op de zorglocatie zal deze taak door de verpleegkundige worden vervuld.
- Controleer bij binnenkomst de medicatie op: juiste medicatie, juiste hoeveelheid, juiste naam en houdbaarheid.
- Zorg bij nieuwe medicatie en/of een wijziging in de huidige medicatie voor een nieuw medicatie overzicht. [Format aftekenlijst](#).
- Retourneer overtollige en/of verlopen medicatie regelmatig aan de apotheek.

Bewaren van medicatie

- Bewaar medicatie conform de voorschriften van het betreffende medicijn (bijv. bij kamertemperatuur of in de koelkast), en op een vaste en afgesloten veilige plek.
- Bewaar medicatie die valt onder de [Opiumwet](#) en niet is opgenomen in een baxterrol gescheiden van overige medicatie **en achter dubbel slot**.

Beschikbaar stellen van medicatie

PM-ers zijn de eerstverantwoordelijke voor het ter beschikking stellen van de juiste medicatie(hoeveelheid) bij jeugdigen.

- Zorg dat er individuele en actuele exemplaren van de aftekenlijst en het medicatie overzicht zijn, bij voorkeur verstrekt door een (lokale) apotheek.
- Zie erop toe dat de medicatie op de juiste wijze en in de juiste hoeveelheid wordt ingenomen, zie '[Medicatie 5 x juist lijst](#)', en volgens het voorschrift van arts of specialist.
- Teken de ingenomen medicatie op de aftekenlijst af met een persoonlijke paraaf (nooit een kruisje).

- Overleg bij het geven van zelfzorgmedicatie en/of homeopathische middelen met de ouders en/of de medische dienst. Lukt dit niet (bijvoorbeeld een kind met hoge koorts 's nachts en ouder is niet bereikbaar) informeer de ouders dan zo snel mogelijk.
- Overleg in geval van twijfel bij het geven van medicatie met de verantwoordelijke arts en/of apotheek, in verband met het risico op en de beoordeling van mogelijk schadelijke effecten.
- Noteer incidentele bijzonderheden zoals bijvoorbeeld sufheid in MoreCare4 en als er sprake is van structurele bijzonderheden ook in het perspectiefplan van de jeugdige.

Aftekenlijsten

Aftekenlijsten worden minimaal twee jaar bewaard in een afgesloten kast (afdelingscoördinator). De afdelingscoördinator gaat na of de aftekenlijsten volledig zijn ingevuld en of bij ontbrekende parafen incidentmeldingen zijn gedaan.

Meegeven van medicatie

- Geef medicatie mee voor de periode van thuis en/of op school zijn +2 extra dagen
- Informeer de ouders en/of school hoeveel medicatie is meegegeven
- Laat de jeugdige de doseerdozen en/of baxterrollen na verblijf thuis en/of op school weer meenemen.

Incidenten met medicatie

Voorbeelden van medicatie incidenten zijn: meer dan een uur te vroeg of te laat geven, beschikbaar stellen van verkeerde medicatie of een verkeerde dosering, weigering van een jeugdige om medicatie in te nemen en het vergeten van het aftekenen van toediening.

- Meld incidenten met medicatie conform het [protocol incidenten](#) en informeer zo nodig collega's, ouders of andere betrokkenen.

Leerkrachten & schoolleiders

Ouders en PM-ers zijn de eerstverantwoordelijke voor het ter beschikking stellen van de juiste medicatie(hoeveelheid) bij leerlingen. Leerkrachten zien er - op verzoek en na het vastleggen van afspraken - op toe dat de medicatie op de juiste wijze en in de juiste hoeveelheid wordt ingenomen.

Leerkrachten en schoolleiders nemen bij indiensttreding de medicatie informatiebundel door en zijn op de hoogte van de benodigde protocollen op de Kennisbank. Bij het gebruik van psychofarmaca spelen zij een observerende rol in het effect op het gedrag van een jeugdige. Bij overige medicatie is observatie ook essentieel o.a. gericht op bijwerkingen.

Afspraken

- Ga bij iedere nieuwe jeugdige na of er sprake is van medicijngebruik.
- Maak per jeugdige afspraken over het innemen van medicatie gedurende de tijd op school.
- Maak zo nodig aanvullende afspraken met duidelijke controlemomenten om inname van medicatie zoals voorgeschreven te bewaken. Houd hierbij onder andere rekening met de (mentale) leeftijd van de jeugdige en de fase van zijn behandeling.
- Maak met ouders/verzorgers/voogd afspraken over het voorzien in de voorraad medicatie.
- Leg alle afspraken vast in het elektronisch dossier: soort medicatie, tijdstip inname, dosering en alle aanvullende afspraken.

Toestemming vooraf bij externe leerlingen

- Zorg voor toestemming om medicatie beschikbaar te mogen stellen op school.
[Toestemmingsverklaring medicatie onderwijs.](#)

Meegeven en beschikbaar stellen van medicatie

- Er wordt maximaal voor 1 week medicatie meegegeven naar school.
- Externe leerlingen melden het moment van medicatie innemen. Aftekenen hoeft dan niet.

Aftekenlijsten interne leerlingen

- De pedagogisch medewerker zorgt voor aftekenen en doorgeven van de aftekenlijsten aan de afdelingscoördinator.
- Aftekenlijsten worden minimaal twee jaar bewaard in een afgesloten kast (afdelingscoördinator).
- De afdelingscoördinator gaat na of de aftekenlijsten volledig zijn ingevuld en of bij ontbrekende parafen incidentmeldingen zijn gedaan.

Bewaren van medicatie

- Bewaar medicatie conform de voorschriften van het betreffende medicijn (bijv. bij kamertemperatuur of in de koelkast), en op een vaste en afgesloten veilige plek.
- Externe leerlingen zijn in principe zelf verantwoordelijk voor het opbergen van medicatie in een afgesloten ruimte op school.

Incidenten met medicatie

Voorbeelden van medicatie incidenten zijn: meer dan een uur te vroeg of te laat geven, beschikbaar stellen van verkeerde medicatie of een verkeerde dosering, weigering van een jeugdige om medicatie in te nemen en het vergeten van het aftekenen van toediening.

- Meld incidenten met medicatie conform het [protocol incidenten](#) en informeer zo nodig collega's, ouders of andere betrokkenen.

Gezinshuisouders

Gezinshuisouders nemen bij in dienst treden de medicatie informatiebundel door en zijn bekend met de kennis in deze bundel, danwel weten waar zij benodigde kennis kunnen vinden. Bij het gebruik van psychofarmaca spelen zij een observerende rol in het effect op het gedrag van een jeugdige. Bij overige medicatie is observatie ook essentieel o.a. gericht op bijwerkingen.

Opslag van medicatie en medicatietoediening is onderdeel van de jaarlijkse brede risicotaxatie door het gezinshuis. Zowel op gezinshuisniveau als individueel niveau.

Afspraken vooraf

- Ga bij iedere nieuwe jeugdige of er sprake is van medicijngebruik.
- Maak per jeugdige afspraken over:
 - het beheer van de medicatie: in eigen beheer of in beheer van gezinshuisouders.
 - inname van medicatie en controlemomenten en observaties.
 - voorraad medicatie (niet te weinig, niet te veel)
 - meegeven van medicatie naar bijvoorbeeld bezoek aan ouders.
- Houd bij het maken van afspraken o.a. rekening met de (mentale) leeftijd van de jeugdige, de fase van zijn behandeling.
- Leg alle afspraken vast in het dossier: soort medicatie, tijdstip inname, dosering en alle aanvullende afspraken.

Bestellen van medicatie

- Bestel nieuwe medicatie conform de gemaakte afspraken met ouders/verzorgers/voogd.
- Controleer de medicatie op: juiste medicatie, juiste hoeveelheid, juiste naam en houdbaarheid.
- Retourneer overtollige en/of verlopen medicatie aan de apotheek.

Bewaren van medicatie

Bewaar medicatie conform de voorschriften van het betreffende medicijn (bijv. bij kamertemperatuur of in de koelkast) en op een vaste en afgesloten veilige plek.

Meegeven van medicatie

- Geef medicatie mee voor de periode van logeren of kamp + 2 extra dagen.
- Informeer de ouders/kampleiding hoeveel medicatie is meegegeven.
- Laat de jeugdige de doseerdozen of baxterrollen na verblijf thuis of op kamp weer meenemen.

Beschikbaar stellen van medicatie

- Zie er op toe dat de medicatie op de juiste wijze en in de juiste hoeveelheid wordt ingenomen, zie '[Medicatie 5 x juist lijst](#)', en volgens het voorschrift van arts of specialist.
- Teken de ingenomen medicatie af op de aftekenlijst met een paraaf (nooit een kruisje) en lever ingevulde aftekenlijsten maandelijks in bij de afdelingscoördinator.
- Overleg bij zelfzorgmedicatie en/of homeopathische middelen met de ouders. Lukt dit niet (bijvoorbeeld een kind met hoge koorts 's nachts en ouder is niet bereikbaar) informeer de ouders dan zo snel mogelijk.
- Overleg in geval van twijfel ook met de verantwoordelijke arts en/of apotheek, in verband met beoordeling van mogelijk schadelijke effecten.

Incidenten met medicatie

Voorbeelden van medicatie incidenten zijn: bij sommige medicatie meer dan een uur te vroeg of te laat geven, beschikbaar stellen van verkeerde medicatie of een verkeerde dosering, weigering van een jeugdige om medicatie in te nemen en het vergeten van het aftekenen van toediening.

- Meld incidenten met medicatie conform het [protocol incidenten](#) en informeer zo nodig de gedragswetenschapper, ouders of andere betrokkenen.